

ЮРИДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Л.Д. Романадзе

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

Останнім часом в бізнес середовищі все більшої популярності набуває медіація, яка надає можливість мирно врегулювати різного роду конфлікти. Медіація(от латинського «mediare» – посередництво) – це позасудова процедура врегулювання спору шляхом переговорів за допомогою одного або декількох професійно підготовлених посередників-медіаторів.

Існують певні передумови підвищення запиту бізнесу на медіацію в Україні:

- криза судової системи через перехідний період, пов'язаний з судовою реформою;
- істотне підвищення ставок судового збору;
- визнання на законодавчому рівні медіації як альтернативи судовому розгляду справ;
- підвищення поінформованості суб'єктів господарювання про медіацію завдяки різного роду інформаційним кампаніям та громадським ініціативам;
- економічність та ефективність такого способу розв'язання конфліктів;
- конфіденційність процедури медіації;
- можливість збереження партнерських стосунків, тощо.

Світовим досвідом доведено високу ефективність медіації при врегулюванні спорів між суб'єктами господарювання – так звана бізнес-медіація. Коло питань з приводу яких суб'єкти господарювання можуть звернутися до процедури медіації майже не обмежене. Медіація сприяє налагодженню діалогу між сторонами спору. Порозуміння досягається шляхом організації медіатором переговорного процесу між сторонами спору та пошуку прийнятного для сторін варіанту його врегулювання.

Домовленості, досягнуті сторонами конфлікту за результатами медіації, як правило, виконуються ними добровільно, адже це результат кропіткої праці сторін з пошуку взаємоприйнятної рішення під час процедури медіації. Однак, є чимало питань в контексті коректного оформлення таких домовленостей та правової природи угоди за результатами медіації.

Існує певна плутанина, адже значна частина юристів ототожнює угоду за результатами медіації (іноді навіть саму процедуру медіації) з мировою угодою. Важливо розуміти, що мирова угода – це документ, а медіація – це шлях, яким сторони можуть дійти до мирової або якоїсь іншої угоди.

Мирова угода та угода за результатами медіації (УРМ) не є тотожними поняттями. *Принципова різниця* полягає в тому, що мирова угода може бути укладена за наявності відкритого судового провадження; має стосуватися лише прав та обов'язків сторін судового процесу; вихід за межі предмета судового спору допускається лише за певних умов; затверджується ухвалою суду, яка є виконавчим документом; суд має право відмовити в затвердженні мирової угоди. У разі невиконання затвердженої судом мирової угоди ухвала суду про затвердження мирової угоди може бути подана для її примусового виконання в порядку, передбаченому законодавством для виконання судових рішень. Що ж стосується угоди за результатами медіації – вона є різновидом цивільно-правової угоди та у разі її невиконання сторона має звертатися за захистом своїх прав до суду.

Істотною особливістю медіації є її гнучкість. Такою ж гнучкістю характеризується й оформлення домовленостей за результатами медіації. В залежності від обставин, це може бути одна угода чи декілька. Наприклад, якщо домовленості передбачають передачу нерухомого майна від однієї сторони до іншої, то наряду з УРМ сторони мають укласти відповідний нотаріально посвідчений договір (дарування, купівлі-продажу, тощо).

Сторони можуть врегулювати спір за допомогою медіації як в досудовому порядку, так і на будь-якій стадії судового процесу.

Якщо сторони звертаються до медіації в досудовому порядку, то одним з результатів домовленостей, що відображається в УРМ, може бути зобов'язання сторін про подальше звернення до суду з відповідним позовом. Необхідність звернення до суду може бути

обумовлена бажанням сторін отримати закріплення досягнутих домовленостей у вигляді затвердженої судом мирової угоди. Або, якщо відповідно до законодавства, питання потребує обов'язкового вирішення в судовому порядку. Наприклад, коли мова йде про розлучення та поділ бізнесу подружжям, що має дитину.

Доволі часто, сторони звертаються до медіації за наявності відкритого судового провадження (іноді їх може бути декілька одночасно). В такому випадку, сторонам потрібно визначитися, що далі відбуватиметься з судовим провадженням. Результатами домовленостей, що відображаються в УРМ, можуть бути:

- укладення сторонами мирової угоди на підставі досягнутих домовленостей та подання її на затвердження до суду;
- звернення позивача до суду з заявою про залишення позову без розгляду;
- звернення позивача до суду з заявою про відмову від позову;
- звернення відповідача до суду з заявою про визнання позову.

Як зазначалося вище, медіація є гнучкою процедурою, орієнтованою на потреби та інтереси сторін. Тому, в залежності від суті домовленостей, досягнутих за результатами медіації, існує безліч варіантів їх оформлення. У цьому зв'язку величезного значення має кваліфікований юридичний супровід сторін під час оцінки та оформлення результатів медіації.